

BACHELOROPPGAVE

Kjærlighet og profesjonell kompetanse

En kvalitativ studie om barnevernsarbeidere sine erfaringer med
kjærlighet i barnevernet.

av

Kine Susann Bjerkelund

Kandidatnummer: 8

Barnevern

BSV- 300

Mai 2016

Avtale om elektronisk publisering i Høgskulen i Sogn og Fjordane sitt institusjonelle arkiv (Brage)

Jeg gir med dette Høgskulen i Sogn og Fjordane tillatelse til å publisere oppgaven *Kjærlighet og profesjonell kompetanse: en kvalitativ studie om barnevernsarbeidere sine erfaringer med kjærlighet i barneverntjenesten* i Brage hvis karakteren A eller B er oppnådd.

Jeg garanterer at jeg er opphavsperson til oppgaven, sammen med eventuelle medforfattere. Opphavsrettslig beskyttet materiale er brukt med skriftlig tillatelse.

Jeg garanterer at oppgaven ikke inneholder materiale som kan stride mot gjeldende norsk rett.

Kine Susann Bjerkelund

Kandidatnummer: 8

kandidatnummer og navn

JA: X   NEI__

*«Det er denne ene tingen vi
må huske å si til hverandre:
lær deg å lytte innover, til
deg selv. Du har alle svarene
der inn, dypt der inne
finnes det som er du.
Og det er deg jeg vil møte.»*

(Dønnestad & Sanner, 2006 s.36)

Innholdsfortegnelse

1. Innledning	4
1.1 Valg av tema	4
1.2 Presentasjon av problemstilling og avgrensning	4
1.3 Plan for oppgaven	5
1.4 Begrepsavklaring	5
1.5 Forskning på tema	6
2. Oppgavens teoretisk grunnlag	7
2.1 verdigrunnlaget i barnevernet	7
2.2 kjærlighet som nestekjærlighet	8
2.2.1 Omsorg og respekt	8
2.2.2 Anerkjennelse	9
2.4 Sosialarbeideren sin profesjonelle kompetanse	10
2.4.1 Teoretisk kunnskap	10
2.4.2 Praktisk kunnskap	11
2.4.3 Personlig kompetanse	11
2.4.4 Personlig eller privat	12
3. Metode	13
3.1 Det Kvalitative intervjuet	13
3.1.1 Metodisk vitenskapssyn	13
3.1.2 Informasjonsskriv og samtykkeerklæring	14
3.1.3 Transkribering og analysering	14
3.1.4 Rekruttering av informanter	14
3.1.5 Styrker og svakheter ved intervjuet	15
3.1.6 Reliabilitet, validitet og generalisering	16
4. Barnevernsarbeidernes erfaringer med kjærlighet i en profesjonell praksis	16
4.1 Kjærlighet som et vidt begrep	17
4.2 Kjærlighet i relasjonen	19
4.2.1 Utholdenhet	19
4.2.2 Medmenneskelighet	20
4.2.3 Om å bruke seg selv som profesjonell	21
4.3 Kan kjærlighet anses som en del av den profesjonelle kompetansen i barnevernet?	22
5. Avslutning	23
6. Litteraturliste	25
Vedlegg 1	28
Vedlegg 2	30

1. Innledning

1.1 Valg av tema

Hvorfor studere kjærlighet i barnevernet? Gjennom praksisperioden og studie på barnevern har begreper som empati, aktivt lytting, brukermedvirkning og anerkjennelse vært gjennomgående mens begrepet kjærlighet har så å si vært fraværende. Det har samtidig de siste årene blitt et økende fokus på kjærlighetsbegrepet gjennom barnevernspanelets rapport (2011), barnevernsproffene og i en stortingsmelding om forslag til endringer i barnevernloven (Prop. 106 L (2012–2013)). Det er også nedsatt et lovutvalg som skal drøfte om ordet kjærlighet skal være en del av barnevernlovens formålsparagraf (Stortinget, 2015).

Lovutvalget sitt forslag til ny barnevernlov vil komme høsten 2016 (Stortinget, 2015). I barnevernspanelets rapport står det blant annet; «mange barn og unge i barnevernet har vonde livserfaringer og trenger kjærlighet og støtte» (Barnevernspanelet, 2011 s. 19). Det blir også beskrevet i stortingsmeldingen om endringer i barnevernloven at; «barnevernet skal møte dem med omsorg, empati og anerkjenne barnas behov for trygghet og kjærlighet» (Prop. 106 L (2012–2013) s. 9). Sitatene ovenfor viser at begrepet kjærlighet blir trukket inn som en diskusjon i det offentlige, og understreker behovet for at mennesker har behov for å bli anerkjent og elsket (Thrana, 2015). Barnevernsproffene er en av de tydeligste stemmene i denne diskusjonen. Barnevernsproffene er en gruppe unge mennesker som har erfaringer med barneverntjenesten. Barnevernsproffene hører til organisasjonen forandringsfabrikken og har som formål å formidle kunnskap og erfaring til ansatte som jobber i barnevernet og til myndighetene. De uttrykker at det viktigste for dem er å bli møtt av fagfolk som viser at de bryr seg og som viser kjærlighet (barnevernspanelet, 2011).

Tema som jeg ønsker å belyse i min bacheloroppgave er kjærlighet i barnevernet. Etter å ha hørt barnevernsproffene holde foredrag om kjærlighet i barnevernet samt mine egne erfaringer fra praksis, ga meg en inspirasjon til å studere begrepet kjærlighet.

1.2 Presentasjon av problemstilling og avgrensning

Gjennom min besvarelse ønsker jeg å belyse hvordan barnevernsarbeidere erfarer kjærlighet i barnevernet. Jeg ønsker også å drøfte om kjærlighet kan ha en sammenheng med barnevernsarbeiderne sin profesjonelle kompetanse. Problemstillingen er som følgende:

Hvordan erfarer barnevernsarbeidere forholdet mellom kjærlighet og profesjonell kompetanse i barnevernet?

Oppgaven avgrensers seg til barnevernsarbeidere som arbeider som saksbehandlere i det kommunale barnevernet. Jeg vil derfor utelukke barnevernsarbeidere som jobber andre steder som for eksempel ved en institusjon. Det ville også vært interessant å intervju barn og foreldrene sine opplevelser i møte med barnevernet. Men med begrunnelse i tid og rammer for oppgaven lot dette seg dessverre ikke gjennomføre. Denne oppgaven avgrensnes også til hvilken form for kjærlighet som studeres. Det er kjærlighet i profesjonelle relasjoner mellom sosialarbeider og klient som er i fokus, og ikke kjærlighet som man ofte forbinder i intime og romantiske forhold.

1.3 Plan for oppgaven

Oppgaven er delt inn i 6 kapitler. I kapittel 2 er oppgavens teoretiske grunnlag. Her presenteres teori og litteratur som er relevant for oppgaven. Denne delen vil gi leseren nødvendig kunnskap om begrepene som blir brukt samt plassere problemstillingen i en kontekst. I kapittel 3 presenteres valg av metodisk fremgangsmåte. I kapittel 4 presenteres funn fra det kvalitative intervjuet som blir drøftet opp mot relevant litteratur og forskning. Drøftingsdelen er kategorisert i ulike emner. Først drøftes kjærlighet som et vidt begrep. Deretter drøftes kjærlighet i relasjonen i henhold til utholdenhet, medmenneskelighet og å bruke seg selv som profesjonell. Til slutt drøftes det om kjærlighet kan anses som en del av den profesjonelle kompetansen i barnevernet. Avslutningsvis i kapittel 5 oppsummeres funnene fra intervjuet samt hva som kan gjøres videre i arbeidet med å implementere kjærlighet i barnevernet. Kapittel 6 vil gi en oversikt over litteratur som er benyttet i oppgaven.

1.4 Begrepsavklaring

Kjærlighet

Kjærlighet er et ord som har mange betydninger. Erich Fromm (1991) viser i sin bok «*om kjærlighet*» til seks ulike typer kjærlighet; kjærlighet mellom foreldre og barn, broderlig kjærlighet (nestekjærlighet), morskjærlighet, selv- kjærlighet, erotisk kjærlighet og kjærligheten til gud. Fra filosofisk og religiøst sammenheng blir kjærlighetsbegrepet knyttet til ordene eros og agape. Eros er den formen som omhandler erotisk kjærlighet og er ofte forbundet med nære relasjoner mellom foreldre og barn eller kjæresteforhold (Neumann, 2012). Agape retter seg mot «det å ville noe godt for en annen» (Aamodt, 2014 s. 71). Denne formen for kjærlighet blir også betegnet som nestekjærlighet, barmhjertelighet eller den altruistiske kjærligheten (Alvsvåg, 2010). Denne formen for kjærlighet handler om omsorg,

respekt og forståelse for sine medmennesker samt et ønske om å hjelpe dem i livet (Fromm, 1991). Mens eros handler om nære relasjoner mellom foreldre, barn, søsken og venner, vil agape eller nestekjærligheten vende seg mot fremmede (Alvsvåg, 2010). I denne oppgaven er det kjærlighet som nestekjærligheten som vil være av betydning som presenteres i punkt 2.2

Klient – vil i oppgaven bli brukt som betegnelse på barn og foreldre.

1.5 Forskning på tema

For å finne frem til litteratur har jeg benyttet meg av skolens ulike databaser. Databasene som i hovedsak er benyttet er «Oria» og «Norart». Jeg har også funnet frem til litteratur ved å se i referanselisten til bøker, artikler og forskning som jeg anså som relevant for meg. Ut ifra mine søk har det vært utfordrende å finne forskning, artikler og bøker som anvender begrepet kjærlighet. Som følge av det har jeg ikke lyktes i å finne relevant internasjonal litteratur.

Selv om forskning på dette tema ikke synes å ha vært prioritet er det allikevel aktuelle artikler og forskning som vil være relevant for oppgaven. En studie som er særlig relevant er Hilde Marie Thrana (2015) sin doktoravhandling om *kjærlighetens betydning i barnevernets praksis*. Hun undersøkte hvilken betydning kjærlighet har i barnevernets praksis ved å observere og intervju ungdom, foreldre og ansatte i et barnevernstiltak. I studien kommer det frem at anerkjennelse, følelser og fysisk bekreftelse er viktig i relasjonen med utsatt ungdom. I tillegg blir kjærlighet fra ansatte i barnevernstiltaket sett på som en grunnholdning og kompetanse i arbeid med mennesker (Thrana, 2015). Avhandlingen bygger på tre artikler hvor en av dem er aktuelle. Artikkelen *kjærlighet: en kjernekompetanse i profesjonelt barnevernsarbeid?* bygger på en undersøkelse om hvilke uttrykk kjærlighet kan ha i en profesjonell praksis, og viser en sammenheng mellom kjærlighet som en kjernekompetanse og de ansattes praksiskompetanse (Thrana, 2013).

En annen studie som blir benyttet i oppgaven er Solfrid Vatne (2006) sin studie om *relasjonens betydning i miljøterapi*. Hun presenterer to perspektiver: korrigerende og anerkjennelse. Det er anerkjennelse fra denne studien som vil være av betydning for oppgaven. Anerkjennelse blir i hennes studie sett på som viktig i en hjelperelasjon. Selv om denne studien er rettet mot miljøarbeid med psykiske lidelser vil det kunne ha en overføringsverdi til barnevernet.

Det er også kritiske stemmer til innføring av kjærlighetsbegrepet i barnevernets praksis. Cecilie Baseberg Neuman (2012) har skrevet en artikkel der hun reflekterer over det «nye» kjærlighetskravet til barnevernsarbeidere. Hun konkluderer blant annet med at kjærlighetsbegrepet der hvor barnevernsarbeiderne skal vise foreldreliknende kjærlighet kan bidra til en de- profesjonalisering. Videre hevder hun at kjærlighetskravet kan være utfordrende ved at kjærlighet er noe som oppstår spontant i relasjoner og er en langsiktig forpliktelse ovenfor hverandre (Neumann, 2012).

2. Oppgavens teoretisk grunnlag

2.1 verdigrunnlaget i barnevernet

Verdigrunnlaget i velferdsstaten bygger på at hensynet til det enkelte individ skal komme først, der det skal ha status som verdig, ukrenkelig og verdifull samfunnsborger (NOU 2000:12, 2000, s.82). Barneverntjenesten er en del av den norske velferdsstaten og vil derfor arbeide ut fra dette verdigrunnlaget. En barnevernspedagog vil også arbeide ut ifra FOs yrkesetiske grunnlagsdokumentet for barnevernspedagoger, sosionomer, vernepleiere og velferdsvitere. Grunnlagsdokumentet innleder med at yrkesutøvelsen er basert på humanistiske og demokratiske verdier som likeverd, solidaritet og frihet(FO, 2015). Videre forpliktes barnevernspedagogen å fremme respekt, likeverd og møte klienten på deres kunnskap og ressurser. Det står at: «yrkesutøveren skal vise omsorg og nestekjærlighet ved å identifisere og møte brukernes udekkede behov på en måte som tar hensynet til den andres ressurser og verdier» (FO, 2015 s. 7).

I barnevernspanelet sin rapport (2011) har de et ønske om at verdigrunnlaget i barnevernet skal ta utgangspunkt i at barn og unge trenger kjærlighet og støtte. Videre ønsker de at ansatte skal behandle barn og unge i barnevernet som de vill ha gjort med sine egne barn (Barnevernspanelet 2011 s. 20). Barnevernspanelet ser kjærlighetsbegrepet som den hjelpen og støtten som blir gitt av profesjonelle yrkesutøvere. Dette verdigrunnlaget har skapt en diskusjon. Cecilie Baseberg Neumann (2012) viser i sin artikkel at kjærlighetsbegrepet problematiserer fordi det ikke er konkretisert hva det vil innebære for en barnevernsarbeider. Hun sier videre at det også problematisk fordi det ikke blir diskutert de etiske sidene ved at barn utvikler en kjærlighetsrelasjon til en barnevernsarbeider (Neumann, 2012).

2.2 kjærlighet som nestekjærlighet

I møte med andre mennesker kan kjærlighetsbudskapet være sentralt. Gjennom nestekjærlighet vil det profesjonelle hjelpearbeidet handle om å hjelpe mennesker gjennom ansvar, omsorg, respekt og forståelse (Fromm, 1991 s. 51). Nestekjærligheten har sin opprinnelse fra Jesus forkynnelse der kjærlighet omtales i bibelen som: elsk din neste som deg selv (Fromm, 1991). Din neste kan i barnevernets praksis omhandle barn og foreldre. Forskningsfunn fra avhandlingen *kjærlighet og sosialt arbeid* av Hilde Marie Thrana (2015) tyder på at nestekjærligheten er en grunnleggende verdi og holdning i arbeid med mennesker. I studien kom det frem at nestekjærligheten innebærer medfølelse for de som har det vanskelig, og en innstilling om å gi av seg selv i møte med ungdommen (Thrana, 2015). I intervjuet av de ansatte ble nestekjærligheten omtalt i en utvidet forstand. Nestekjærligheten handler ikke bare om den privatsfæren eller en personlig/privat praksis, men som en del av den profesjonelle kompetansen (Thrana, 2015).

Kjærligheten i barnevernets praksis vil kunne komme til uttrykk i relasjonen mellom barnevernsarbeideren og klienten. Jeg vil derfor i det følgende redegjøre for relasjonens betydning i barnevernet. For å kunne få til et godt samarbeid mellom ansatte i barnevernet og familien er det viktig med en god relasjon. Relasjonen mellom en sosialarbeider og klient kan defineres som: «et gjensidig og interaktivt forhold der begge parter påvirker hverandre» (Aamodt, 2014 s.36). Relasjonens betydning i samarbeidet mellom sosialarbeider og klient er også belyst innen forskning (Thrana, 2015; Vatne, 2006; Røkenes & Hansen, 2012; Aamodt, 2014; Shulman, 2013). Det relasjonelle mellom sosialarbeider og klient har blant annet vist seg som mer betydningsfullt enn barnevernsfaglige metoder (Thrana, 2015; Vatne, 2006; Røkenes & Hansen, 2012). Som følge av dette er det ikke bare metodene i barnevernet som er viktig i en hjelpeprosess, men også relasjonen mellom en sosialarbeider og klient. I denne sammenheng vil jeg gjøre rede for noen faktorer som blir trukket frem som betydningsfullt i relasjonen.

2.2.1 Omsorg og respekt

Omsorg er et kjernebegrep i sosialfaglig arbeid og spesielt innenfor helsefaglig arbeid (Aamodt, 2014). Omsorg bygger på nestekjærligheten der det mellommenneskelige i relasjonen kommer til uttrykk ved å gi godhet til et annet menneske (Thrana, 2015). Å uttrykke godhet til et annet menneske vil innebære en personlig involvering og et engasjement hos den profesjonelle hvor egenskaper som omtenkksomhet, varme og følsomhet er sentralt (Aamodt, 2014). I barnevernet kan man tenke at omsorg spiller en viktig rolle da en

barnevernsarbeider inngår i nære relasjoner til barn og foreldre. Omsorg i nære relasjoner kan føre til at klienten står i et avhengighetsforhold til den profesjonelle. Skjer dette vil det stå i motsetning til normer innen sosialt arbeid der hjelp til selvhjelp står sentralt og et mål om å bli uavhengig av hjelpeapparatet (FO, 2015).

Respekt er et annet viktig aspekt i relasjonen. Å møte et annet menneske med respekt innebærer å se den andre, og være var for den andre sin situasjon og opplevelse (Damsgaard, 2010). Dette kan eksemplifiseres med at barnevernsarbeideren ser ressurser og muligheter hos barnet eller foreldrene, og ikke fokuserer på begrensningene. I dette ligger det å stille seg inn der den andre er, og fremstå med ydmyket ovenfor dette ståstedet (Shulman, 2013; Damsgaard, 2010).

2.2.2 Anerkjennelse

Et annet forhold som har vist seg å være betydningsfull i relasjonen er anerkjennelse. Vatne (2006) har studert relasjonens betydning, og fant to ulike holdninger, en anerkjennende- og korrigerende tilnærming. Den anerkjennende tilnærmingen ble funnet som et viktig bidrag for å kunne skape gode relasjoner, og som et grunnlag for å hjelpe mennesker som befinner seg i en vanskelig livssituasjon (Vatne, 2006). I denne sammenheng vil jeg se på den anerkjennende tilnærmingen da dette er viktig i relasjonen mellom sosialarbeider og klient.

Schibbye (2012 s. 259) forklarer anerkjennelse på en eksistensiell måte, og hevder at det er ikke noe man har, men noe man er. Anerkjennelse kan vises seg i sosialarbeiderens holdning og væremåte gjennom: lytting, forståelse, aksept og toleranse. Når en lytter forsøker man å se hva som ligger bak ordene som blir sagt, og prøver å finne en mening i det som sies (Schibbye, 2012). Videre innebærer forståelse en indre refleksjon der sosialarbeideren formidler tilbake hva den andre har fortalt (Røkenes & Hansen, 2012). Ved toleranse og aksept har man forståelse av klienten sin opplevelse, selv om dette ikke sammenfaller med sosialarbeideren sin forståelse (Røkenes & Hansen, 2012). Ved å anerkjenne og respektere den andre personen kan det bidra til å skape et godt samarbeid mellom sosialarbeider og klient. Et godt samarbeid har vist seg å være avgjørende for hvordan en familie opplever hjelpen i barneverntjenesten (Aamodt, 2014).

Laila Granli Aamodt (2003) har i sin artikkel *sosialt arbeid og anerkjennelse* beskrevet at anerkjennelse har en viktig verdi fordi det innebærer at begge parter i en relasjon har rett til å uttale seg, bli hørt, sett og respektert. I barnevernets møter med familier kan det innebære at den profesjonelle uttrykker seg slik at barnet eller foreldrene får tid til å tenke sine egne

tanker og føle sine egne følelser (Aamodt, 2003 s. 11). Schibbye (2012) refererer til Kirkegaard som var opptatt av anerkjennelse. Han relaterte anerkjennelse til kjærlighet, der kjærlighet blir sett på som en kraft som kan komme til uttrykk i relasjoner (Schibbye, 2012). Kjærlighet er et fenomen som man ikke kan kontrollere, den dukker opp og berører oss på en eller annen måte, og det er denne kraften som kommer til uttrykk i anerkjennelse (Schibbye, 2012 s. 264). Anerkjennelse er på lik linje som kjærligheten, og kommer til uttrykk i språk og handlinger (Kinge, 2009 s. 77).

En anerkjennende relasjon synes å bygge på et subjekt- subjekt- møte også kalt et jeg- du- møte. Et jeg- du møte handler om gjensidighet og likeverd mellom partene, og en opplevelse av her og nå (Røkenes & Hansen, 2012). Det innebærer at det i møte mellom en sosialarbeider og klient skapes en felles forståelse, på tross av at de opplever verden ulikt (Røkenes & Hansen, 2012). Når en barnevernsarbeider møter en familien med jeg- du forståelse vil man forstå den andre som et subjekt som har sin egen indre opplevelse. Først når barnevernsarbeideren har inntatt dette synet kan man møtes på en felles opplevelse (Vatne, 2006). I barnevernets praksis vil det være hensiktsmessig å møte barn og foreldre som subjekter, da det er en forutsetning for deres opplevelse av deltakelse.

2.4 Sosialarbeideren sin profesjonelle kompetanse

Å være kompetent blir i boken *gode fagfolk vokser – personlig kompetanse i arbeid med mennesker* av Greta Marie Skau (2011 s. 57) definert som «det å være kompetent betyr at man er skikket eller kvalifisert til det man gjør». Personer som er profesjonelle har bestemte kvalifikasjoner til å utføre sitt arbeid (Damsgaard, 2010). Profesjonell kompetanse innebærer dermed at en har kunnskaper og ferdigheter til å utføre arbeid innenfor et fagområde. Kompetanse er et vidt begrep og består av flere komponenter. Skau (2011) beskriver en tredelt modell for profesjonell kompetanse: teoretisk kunnskap, yrkesspesifikke ferdigheter og personlig kompetanse. De tre komponentene påvirker hverandre og kommer til uttrykk samtidig, men med ulik tyngde (Skau, 2011).

2.4.1 Teoretisk kunnskap

Teoretisk kunnskap omhandler såkalte faktakunnskaper og allmenn, forskningsbasert viten (Skau, 2011 s. 58). Innenfor barnevernsfeltet vil den teoretiske kunnskapen bestå av flere fagområder deriblant juss, psykologi, pedagog og etikk. Kunnskap innenfor fagfeltet og kunnskap om utførelsen av arbeidet tilhører den teoretiske kompetansen, og danner en ramme rundt barnevernsarbeideren sitt arbeid.

2.4.2 Praktisk kunnskap

I tillegg til teoretisk kunnskap må en barnevernsarbeider ha praktisk kunnskap innenfor sitt fagområde. Praktisk kunnskap eller yrkesspesifikke ferdigheter betegnes som selve «håndverket» på arbeidet (Skau, 2011 s. 59). Her ligger fokuset på den partiske utførelsen av arbeidet gjennom ulike metoder og teknikker. Teknikker og ferdigheter knyttes til å kommunisere, gjennomføre saksbehandling eller særegne metoder som Parent Management Training Oregon (PMTO), Circle of security (COS) og Marte Meo (Damsgaard, 2010).

Teoretiske kunnskap og praktisk kunnskap utgjør en handlingskompetanse som danner et grunnlag for at barnevernsarbeideren skal kunne være i stand til å utføre sitt arbeid i møte barn og foreldre. Hvordan den teoretiske- og partiske kunnskapen utføres vil påvirkes av den profesjonelle sin personlige kompetanse (Skau, 2011).

2.4.3 Personlig kompetanse

Personlig kompetanse også kalt taus kunnskap handler om hvem vi er som personer, både overfor oss selv og i spill med andre (Skau, 2011 s. 60). Denne formen for kompetanse er en modningsprosess som pågår hele livet. Begrepet personlig kompetanse omhandler en unik kombinasjon av menneskelige kvaliteter, egenskaper, holdninger og ferdigheter som vi intuitivt tilpasser ulike profesjonelle sammenhenger (Skau, 2011 s. 61). Menneskelige kvaliteter kan omhandle barnevernsarbeiderens evne til å vise forståelse, varme og respekt. Holdninger vil gjenspeile seg i hvordan man opptrer i møte med andre og hvordan man definerer familiens problem eller behov.

I barnevernet er samspillet mellom mennesker viktig. Hvordan det enkelte barn eller familie opplever å bli møtt vil avhenge av personen de møter. En barnevernsarbeider vil besitte teoretiske- og praktisk kunnskap innen barnevernsfeltet, men den personlige kompetansen vil utspille seg i møte med den andre. Denne kompetanseformen er unik for hver enkelt sosialarbeider og bærer preg av personens egne erfaringer. I hvilken grad den personlige kompetansen er nyttig gjenspeiles i bevisstheten omkring holdninger og verdier man har i møte med andre mennesker. I relasjoner mellom en barnevernsarbeider og klient er personlig kompetanse nødvendig, og i noen tilfeller avgjørende for å kunne hjelpe barn eller familier i barnevernet (Skau, 2011 s. 52).

Som nevnt ovenfor påvirker personligheten den profesjonelle sin væremåte. Refleksjoner omkring hvordan man selv oppfatter seg i møte med andre, er vesentlig for å styrke den barnevernsfaglige praksisen og hvordan man selv utvikler seg som profesjonell

yrkesutøver (Damsgaard, 2010). Denne refleksjonsprosessen omtaler Schibbye (2012) som selvrefleksivitet og selvavgrensning som handler om å reflektere over bakgrunn for våre handlinger og kunne skille mellom egne og andres opplevelser i samspillet. For en barnevernsarbeider kan denne tankeprosessen bidra til nytenkning og dermed unngå å fortsette i et mønster som tidligere ikke har vært hensiktsmessig. For å kunne lære av refleksjon må også sosialarbeideren være villig til å arbeide med det som ikke fungerer (Damsgaard, 2010). På en slik måte kan holdninger og verdier utvikles eller endres. Den personlige kompetansen som erverves gjennom erfaringer og refleksjon danner grunnlaget for hvordan en anvender den teoretiske og praktiske kunnskapen i møte med mennesker. Hvilke hjelpetiltak som iverksettes og hvilke skjønnsmessige vurderinger som gjøres ut i fra lovverk og retningslinjer vil påvirkes av våre holdninger til familien og deres utfordringer.

2.4.4 Personlig eller privat

Som beskrevet ovenfor er personlig kompetanse en viktig del av barnevernsarbeiderens verktøy i møte med familier. I den forbindelse kan det være nyttig eller nødvendig å vise til forskjellen mellom å være personlig og privat.

Å være personlig vil innebære at den profesjonelle finner en måte å være seg selv i arbeidet og som har relevans for profesjonsutøvelsen (Røkenes & Hansen, 2012). Til eksempel kan en barnevernsarbeider ha egne lignende erfaringer som brukeren, og på en særegen måte bruke erfaringene bevisst eller ubevisst som en faglig ressurs i møte med den andre. Å være personlig handler også om det Hilde Larsen Damsgaard (2010) kaller autentisk. Å være autentisk handler om at den profesjonelle er ekte, helhjertet og har en personlig involvering, og ikke har en påtatt rolle (Damsgaard, 2010 s. 65). Det som skiller personlig profesjonalitet fra å opptre som privatperson er når ting ikke omhandler klienten. Det kan komme til syne ved at en barnevernsarbeider i samtaler med familier deler sine private historier som et sentralt tema (Damsgaard, 2010). Privat tilnærming forteller dermed noe om hvor ting hører hjemme og markerer en grensen, hvor privatlivet ikke hører til i arbeidet med klienten. Faren for å være for privat er at det kan skape urealistiske forventninger hos brukeren, følelsesmessige problemer og uklare roller (Røkenes & Hansen, 2012 s. 247). Det personlig kan vises fremfor det private ved at en barnevernsarbeider er reflektert og bevisst over sin egen rolle som profesjonell, og på denne måten klarer å tilpasse denne i ulike situasjoner.

3. Metode

3.1 Det Kvalitative intervjuet

Dalland (2007 s. 81) forklarer metode som en fremgangsmåte hvor man ønsker ny kunnskap eller etterprøve kunnskap. Metode er en fremgangsmåte på hvordan man skal gå frem enten ved bruk av kvalitativ- eller kvantitativ forskningsmetode. Den kvalitative forskningsmetoden går i dybden på det som undersøkes. Her tar man sikte på å fange opp meninger eller opplevelser som ikke kan tallfestes eller måles (Dalland, 2007 s. 82). Innenfor kvalitativ forskningsmetode er det vanlig å bruke intervju eller observasjon. Gjennom et intervju får man informanten sine egne beskrivelser, tanker og følelser om fenomenet (Dalland, 2007). I kvantitativ metode vil man benytte data for å beskrive fenomenet ved bruk av tall hvor spørreskjema er vanlig metode (Dalland, 2007 s. 83).

I min forskning valgte jeg å benytte den kvalitative forskningsmetoden gjennom intervju. Ved å benytte kvalitativt intervju er formålet å komme nær personer i den målgruppen man ønsker å vite noe om (Johannesen, Tufte & Christoffersen, 2011). Jeg valgte å benytte meg av denne metoden for å få frem hvordan barnevernsarbeidere erfarer kjærlighet. Et kvalitativt intervju vil også være med å løfte frem barnevernsarbeideren sine erfaringer eller opplevelser omkring fenomenet kjærlighet. Informantene kan besitte egne erfaringer som det ikke er skrevet om tidligere, som kan belyse min problemstilling. For å fremskaffe barnevernsarbeideren sin erfaringer og opplevelser benyttet jeg et semistrukturert intervju. I et slikt intervju blir det laget en liste over temaer og generelle spørsmål som skal gjennomgås (Johannesen et al., 2011). Jeg valgte å benytte meg av semistrukturert intervju fordi det gir fleksibilitet rundt spørsmålene og temaene som stilles. Videre ble det utarbeidet en felles intervjuguide for informantene da de begge arbeider som barnevernskonsulent i en kommunal barneverntjeneste. Intervjuguiden er lagt ved som vedlegg 2.

3.1.1 Metodisk vitenskapssyn

Oppgavens problemstilling er å undersøke hvordan barnevernsarbeidere erfarer forholdet mellom kjærlighet og profesjonell kompetanse i barnevernet. Det er informantene sine erfaringer om forholdet mellom kjærlighet og profesjonell kompetanse, som danner det empiriske grunnlaget. I denne studien benyttet jeg et fenomenologisk vitenskapssyn.

Fenomenologien er opptatt av å illustrere hvordan mennesker opplever fenomener i sin verden (Kvale & Brinkmann, 2015 s.33). Fenomenologien i kvalitativ forskningsmetode søker en

interesse for å forstå sosiale fenomener ut fra informantene sine egne perspektiver og en beskrivelse av verden slik den oppleves for den som blir intervjuet (Kvale & Brinkmann, 2015). I denne studien vil den fenomenologiske framgangsmåten kunne bidra til og utforske fenomenet kjærlighet. Dette fordi å undersøke mellommenneskelige relasjoner innebærer å bevege seg inn i den andres livsverden. Livsverden handler om den konkrete virkeligheten vi mennesker erfarer hvor man ønsker å få tak i opplevelser som informanten besitter (Kvale & Brinkmann, 2015). Bakgrunnen for valget av dette vitenskapssynet er at denne studien innebærer å finne barnevernsarbeideren sine erfaringer med fenomenet kjærlighet. På denne måten kan man søke å innhente informantens livsverden og fortolkninger av kjærlighetsbegrepet.

3.1.2 Informasjonsskriv og samtykkeerklæring

I forkant av intervju ble det laget et informasjonsskriv og et samtykkeskjema som ble sendt til informantene. Samtykkeskjema ble signert før intervjuet startet. Ved å benytte et skriftlig samtykke kan en ved tvil eller uenighet gå tilbake til det inngåtte samtykke (Dalland, 2007 s. 245). I informasjonsskrivet og samtykkeskjema forklarte jeg hva tema for oppgaven er, at det er frivillig å delta i studien og at det er mulighet for å trekke seg når som helst uten å oppgi en grunn (se vedlegg 1). Informantene ble også informert om taushetsplikten samt at alle opplysninger blir transkribert og anonymisert. Ved transkribering og anonymisering sikrer en at opplysningene ikke kan knyttes til sted og person (Dalland, 2007).

3.1.3 Transkribering og analysering

Etter at intervjuet var gjennomført ble datamaterialet transkribert ved å skrive ned ordrett hva som ble fortalt. Når svarene fra informantene blir omgjort til tekst mister man nyanser, mimikken i ansiktet og kroppsspråket (Dalland, 2007). Jeg valgte også å bearbeide svarene ved å gjøre de mer skriftlig tilpasset istedenfor å bruke muntlig språk og for å ivareta anonymiseringen. Dette kan også gjøre det enklere for leseren å forstå sammenhengen i teksten. På en annen side kan man miste små nyanser fra det som ble fortalt. Etter å ha lest intervjuene flere ganger valgte jeg å kategorisere innholdet i: kjærlighet som et vidt begrep, kjærlighet i relasjonen og om kjærlighet kan være en del av den profesjonelle kompetansen i barnevernet.

3.1.4 Rekruttering av informanter

For å rekruttere informanter kan man benytte ulike utvalgsmetoder. I min studie ble det benyttet en strategisk utvelgelse. Strategisk utvelgelse handler om å finne ut hvem som er

målgruppen, og deretter velge ut personer fra denne målgruppen som skal delta i undersøkelsen (Johannesen et al., 2011). Målgruppen i denne studien er barnevernsansatte som arbeider i det kommunale barnevernet. For å rekruttere informantene kontaktet jeg en barnevernsleder. Barnevernslederen ble min hjelper i rekrutteringen og to ansatte ønsket å delta i studien.

Informantene jeg intervjuet arbeider i det kommunale barnevernet som barnevernskonsulenter ved samme kontor. Den første barnevernskonsulenten var en yngre kvinne som hadde arbeidet i barnevernet i to år. Informanten hadde også tidligere arbeidserfaringer med barn og unge, og kunne derfor fortelle noe om kjærlighet og profesjonell kompetanse i barnevernet (informant 1). Den andre barnevernskonsulenten hadde 20 års erfaring innenfor barnevernsfeltet. Informanten har tidligere arbeidserfaring fra institusjon, psykisk utviklingshemmede og ungdomsklubb, men arbeider for tiden i barneverntjenesten. Informanten kunne derfor fortelle meg om erfaringer med kjærlighet innen barnevernsfeltet (informant 2). Det at informantene har ulik arbeidserfaring anser jeg som positivt. Ved at de har ulik arbeidserfaring kan det bidra til at de har ulike perspektiver og tanker til tross for at begge arbeider i samme barneverntjeneste.

3.1.5 Styrker og svakheter ved intervjuet

Det er både styrker og svakheter ved å benytte kvalitativ forskningsmetode. Fordelen ved å benytte kvalitativt intervju i min studie er at begrepet kjærlighet er forsket lite på innen barnevernsfeltet. En annen fordel ved å benytte intervju som metode er at en kan få frem informantens sine erfaringer om temaet.

I etterkant av intervjuet har jeg har jeg reflektert over utfordringer og svakheter med å studere kjærlighet empirisk. En utfordring er å bruke kjærlighet som en del av spørsmålsformuleringen da det kan legges en forutsetning på at kjærlighet er viktig i barnevernets praksis. Det kan også tenkes at informantene ikke ville brukt begrepet kjærlighet om det ikke hadde vært en del av spørsmålene i intervjuguiden. Samtidig ville det vært utfordrende å vite hvordan barnevernsarbeidere erfarer kjærlighet om ordet ikke ble brukt under intervjuet. I etterkant av intervjuene har jeg også reflektert rundt om informantens beretninger handler om kjærlighet, eller om det er omtanke og omsorg generelt.

Innenfor kvalitativ forskning vil forskerens forforståelse ha en påvirkning. Forforståelsen handler om at man har en mening om fenomenet før det undersøkes (Dalland, 2007). Dette kan påvirke i den grad forskeren observerer og hvordan observasjonene vektlegges og tolkes

(Johannessen et al., 2011). I denne oppgaven vil min forforståelse også være tilstede. Det er viktig å være klar over sin egen forforståelse da dette kan ha påvirket valg av litteratur samt hvordan spørsmålene i intervjuguiden ble utformet. Mitt ønske om å skrive om kjærlighet har sitt utspring i rørende fortellinger fra barnevernsproffene. Deres engasjement og ønske om at kjærlighet skal være en del av relasjonen mellom barn og ansatte i barnevernet har gitt meg inspirasjon til denne oppgaven. Dette kan ha påvirket meg bevisst eller ubevisst om at kjærlighet er en viktig del av barnevernets praksis. Jeg vil derfor være bevisst på dette i drøftingsdelen, ved å forsøke å belyse temaet fra flere vinkler.

3.1.6 Reliabilitet, validitet og generalisering

Reliabilitet knyttes til om data i forskningen er pålitelig. Begrepet knyttes til nøyaktighet av data, hvordan dataen samles inn og hvordan det bearbeides (Johannessen et al., 2011, s. 229). For å styrke studiens troverdighet blir transkribering og analysing av data redegjort for. I studien benyttes direkte sitat for å synliggjøre hva som er informantene sine erfaringer. På denne måten blir det skilt mellom hva som er informantene sine utsagn, litteratur og mine egne tolkninger og vurderinger (Kvale & Brinkmann, 2015). I følge Johannessen et al. (2011) er *validitet* hvor godt eller relevant dataen er representere fenomenet som undersøkes. I oppgaven blir forskningsfunnene sett opp mot relevant litteratur og forskning noe som kan styrke min empiriske studie (Johannessen et al., 2011).

Generalisering handler om forskningsresultatet har en overføringsverdi til andre intervjupersoner (Johannessen et al., 2011). Denne studien har et begrenset antall informanter, og kan derfor ikke generaliseres. Funnene i studien gir et bilde av to barnevernsarbeidere sine synspunkter og erfaringer på studiens problemstilling.

4. Barnevernsarbeidernes erfaringer med kjærlighet i en profesjonell praksis

I dette kapitlet vil jeg presentere funn fra det kvalitative intervjuet og drøfte det opp mot teori for å kunne svare på problemstillingen: Hvordan erfarer barnevernsarbeidere forholdet mellom kjærlighet og profesjonell kompetanse i barnevernet? Litteraturen jeg benytter i drøftingsdelen er litteratur som er presentert tidligere i oppgaven. Gjennom intervjuene med ansatte i det kommunale barnevernet kom det frem erfaringen de hadde med begrepet kjærlighet. Drøftingsdelen er kategorisert og vil bli drøftet i ulike emner. Drøftingsdelen vil først ta for seg kjærlighet som et vidt begrep. Deretter drøftes kjærlighet i relasjonen med

henhold til den profesjonelle sin utholdenhet, medmenneskelighet og om å bruke seg selv som profesjonell. Avslutningsvis drøftes det om kjærlighet kan anses som en del av profesjonell kompetanse i barnevernet.

4.1 Kjærlighet som et vidt begrep

Som nevnt innledningsvis har kjærlighetsbegrepet den siste tiden fått økt oppmerksomhet fra blant annet barnevernsproffene. Men hva innebærer egentlig dette kjærlighetsbegrepet i barnevernet? For å belyse dette spurte jeg informantene mine om hva de tenker ligger i ordet kjærlighet. Informant 1 svarte; «*Altså synes jeg det er et vidt begrep. Har ikke tenkt over hva jeg egentlig legger i det. Jeg synes respekt er knyttet opp mot kjærlighet og dette med forståelse og empati*» (Informant 1). Her blir begrepet kjærlighet forklart som et ord som er vanskelig å fylle med innhold. Informanten forteller istedenfor om andre begreper som kan knyttes opp mot kjærlighet. Hvorfor er det slik at kjærlighet er et vanskelig ord å beskrive? En mulig forklaring er at kjærlighet er et abstrakt og kontekstuel begrep. Betydningen av ordet avhenger av hvilke situasjoner og sammenhenger det blir brukt. Begrepet blir ofte assosiert med kjærlighet mellom barn og foreldre eller et kjæresteforhold. Det kan tenkes at siden kjærlighet er et relativt nytt begrep innenfor barnevernsfeltet er det vanskelig å vite hva som ligger i det. Laila Granli Aamodt (2014 s. 71) sier noe om at kjærlighet er stort og svulstig ord som er vanskelig å bruke, men at det allikevel har et viktig innhold som kan gjøre en forskjell innen sosialt arbeid. Hun sier videre at begrepet kjærlighet favner de kvalitetene som hun legger i den gode relasjonen ved å bry seg og vise omsorg til de som befinner seg i en vanskelig livssituasjon (Aamodt, 2014). Informanten ble derfor spurt om hvilke andre ord enn kjærlighet som ble brukt i barnevernet;

Vi bruker veldig masse respekt og forståelse, og dette med empati og medfølelse er jo masse brukt. Bruker litt sånne ord som er litt mer beskrivende, som vi klarer å definere litt mer. For kjærlighet er litt mer sånn hengende begrep (...) Altså kan jeg tolke det på en måte også kan noen andre tolke det på en helt annen måte. Mens ordet empati er empati. Det er en definisjon på det på en måte.

Informanten forteller at de bruker ord som forståelse, medfølelse respekt og empati. Disse ordene blir brukt istedenfor for kjærlighet da det ikke har en definisjon som empatibegrepet. Respekt kan forstås som en holdning om at sosialarbeider og klienten har lik verdi. Det innebærer at en forholder seg til den andre ikke som et hvilken som helst menneske, men som akkurat dette menneske med akkurat disse problemene (Aamodt, 2014 s. 76). Forståelse

innebærer at en sosialarbeider uttrykker et ønske om å forstå klientens følelser. Empati handler også om forståelse, men når man er empatisk forsøker man å sette seg inn i klientens følelser og se problemet fra personens ståsted (Aamodt, 2014). Selv om informanten ikke bruker kjærlighet i sitt direkte ord så trekker hun frem viktige elementer fra kjærlighetsbegrepet. Respekt, forståelse, medfølelse og empati kan ses i sammenheng med å gi omsorg og bry seg om et annet menneske, som Aamodt betegner som kjærlighet.

Informanten beskriver også kjærlighet som et «hengende» begrep. Dette kan ses i lys av at man gjennom faglitteratur om relasjoner anvender begrepet som empati, anerkjennelse og respekt med tilhørende forklaringer og definisjoner. Mens kjærlighet har ulike betydning i ulike sammenhenger. Den ene informanten sa det slik; «*Man har en kjærlighet til barna, en kjærlighet til mannen og en kjærlighet til familien*» (Informant 2). Dette utsagnet er i tråd med Eric Fromm (1991) sin beskrivelse av at ordet kjærlighet har mange betydninger. Nettopp det at ordet både kan brukes og forstås ulikt i ulike sammenhenger kan forklare hvorfor kjærlighet i en barnevernfaglig kontekst kan være vanskelig å definere. Som tidligere nevnt kommer det frem av FOs yrkesetiske grunnlagsdokument og barnevernspanelets rapport at en yrkesutøver skal utøve nestekjærlighet overfor sine klienter. Men ingen av dokumentene gir begrepet et konkret innhold. På bakgrunn av informantenes utsagn, forstår jeg det slik at kjærlighetsbegrepet kan være vanskelig å anvende i praksis, da det ikke har en definisjon som forklarer konkret hva kjærlighet innebærer i barnevernets arbeid med mennesker. Dette kan ses i sammenheng med Cecilie Baseberg Neumann (2012) sin artikkel der hun peker på at kjærlighetsbegrepet er problematisk fordi det ikke er konkretisert hva det innebærer for en barnevernsarbeider. En annen mulig forklaring for at kjærlighet er vanskelig å forklare kan være som informant 2 forteller; «*Jeg tenker at det er ikke et ord man bruker, men et ord man viser ved å ha respekt, omtanke og forståelse*». Her blir kjærlighetsbegrepet forklart som omtanke, respekt og forståelse som kan ses i sammenheng med Fromm (1991) sin forståelse av nestekjærlighet. Informanten trekker også frem at kjærlighet er ikke noe man sier, men noe man viser til et annet menneske gjennom holdninger og væremåte. Kirkegaard forklarer at kjærlighet er et fenomen som ikke kan kontrolleres, men som kan komme til uttrykk i relasjonen (Schibbye, 2012).

En kan på bakgrunn av uttalelsene fra informantene og litteratur som er presentert, se at elementer fra kjærlighetsbegrepet blir trukket frem som viktig i barnevernets arbeid med barn og foreldre. Videre kommer det frem i intervjuet at elementer i kjærlighetsbegrepet kan ses i lys av relasjonen.

4.2 Kjærlighet i relasjonen

Gjennom intervjuene med ansatte i barnevernet kom det frem tre ulike elementer der kjærlighet kan ses som en del av den profesjonelle kompetansen. Elementene som viste seg å være sentralt er: utholdenhet, medmenneskelighet og å bruke seg selv som profesjonell.

4.2.1 Utholdenhet

Kjærlighet som en del av det profesjonelle arbeidet ble knyttet til barnevernsarbeiderne sin utholdenhet i arbeidet med ungdommer. Informanten beskrev utholdenhet som en del av det å vise kjærlighet. Informanten sa det slik;

«Det er viktig å stå i relasjonen hele tiden selv om klienten avviser eller er sur på meg. Det å stå i det er også å vise kjærlighet. Ungdommer for eksempel de prøver meg ut hele tiden fordi de har blitt sviktet mange ganger. Og hvis jeg da skal være profesjonell utenom å vise kjærlighet så svikter jeg også» (Informant 2)

Her blir kjærlighet som en del av det profesjonelle sitt arbeidet knyttet til utholdenhet som en væremåte. Utholdenhet i denne situasjonen kan handle om at den profesjonelle har styrke til å stå i situasjonen selv om de opplever å bli avvist. Utholdenhet blir beskrevet som viktig i relasjonen fordi ungdommen kan ha opplevd flere relasjonsbrudd i oppveksten. I Thrana (2013) sin studie blir utholdenhet knyttet til å vise kjærlighet. En av ungdommene som ble intervjuet fortalte at den ansatte ikke gav han eller henne opp til tross for at ungdommen drev med rus og unngikk den ansatte. Når ungdommen innså at den ansatte ikke gav opp ble det sett på som et hjerte til hjerte kjærlighet (Thrana, 2013). En forklaring for at utholdenhet blir ansett som viktig i relasjonen til ungdommen kan være at de har opplevd flere relasjonsbrudd i oppveksten. Informant 2 forteller: *«Ungdommer har få eller ingen å stole på. Kjærlighet er da å vise tillit og stole på. Når de har fortalt det verste så er man der allikevel».*

I relasjonen mellom barnevernsarbeider og en ungdom handler det ikke bare om å være utholdende og vise forståelse ovenfor ungdommens følelser, men også formidle tillit. Tillit innebærer at ungdommen føler en trygghet til å formidle sine tanker, følelser og nederlag med barnevernsarbeideren (Shulman, 2013). Som følge av dette kan tillit være betydningsfullt for å kunne skape gode relasjoner mellom barnevernsarbeideren og barnet eller foreldrene. Tillit handler også om at barnevernsarbeider viser følelser som glede når noe går bra med klienten (Aamodt, 2014). Dette kan ses i sammenheng med det medmenneskelige i relasjonen.

4.2.2 Medmenneskelighet

Når en barnevernsarbeider møter familier som befinner seg i en vanskelig situasjon vil det medmenneskelige være viktig. Dette blir understreket av Shulman (2013) som sier at en klient ikke trenger en barnevernsarbeider som er perfekt og har svar på alle problemer, men et virkelig menneske. Et menneske som uttrykker at man ønsker at klienten skal lykkes og åpent viser følelser (Shulman, 2013 s. 229). En informant forteller hvordan følelser kan komme til uttrykk;

Jeg har grått med klientene mine. Å si dette må ha vært vondt for deg (...) Jeg er et menneske og det er viktig for dem å vite. Man kan gråte med dem, være frustrert og glad. Er man ikke det så tenker jeg at man ikke er ekte. Jeg kunne hvert fall ikke hatt tiltro til et menneske som ikke viste følelser (informant 2).

Som informanten belyser handler det innenfor barnevernsarbeid om å være et medmenneske, være ekte og vise følelser. Denne menneskeligheten har to dimensjoner. På den ene siden kan en iver til å vise medmenneskelighet før til at man blir ukritisk i vår personlige form, og dermed kan oppleves som invaderende og sentimentale (Aamodt, 2003 s. 6). Dette skjer når den profesjonelle retter sin oppmerksomhet mot sine egne følelser enn mot klienten sine følelser. Eller som Damsgaard hevder kan en sosialarbeider som overveldes av å synes synd på klienten føre til at man i mindre grad er i stand til å hjelpe eller forholde seg til vanskene som personen strever med (Damsgaard, 2010 s. 71). På en annen side må den profesjonelle heller ikke ha en distansert og tilbaketrukket holdning, da dette kan føre til at klienten blir innesluttet og distanserer seg i møte med sosialarbeideren (Shulman, 2013). Et eksempel på en profesjonell barnevernsarbeider som ikke involverer det medmenneskelige aspektet illustreres av informant 1: «*Tenker at det å være profesjonell handler om å vise kjærlighet. For uten det blir det veldig for den her tanta som kommer med permen i hånden og sier hei nå vet jeg bedre enn dere*»

I barnevernet er det ikke alle barn og foreldre som man får et godt forhold til. I praksis forholder man seg noen ganger til klienter som kan virke utfordrende, irriterte eller frustrerte. Som følge av dette kan det være vanskelig å skape en god måte å samarbeid på og vise medmenneskelighet. Informanten sa det slik;

«Selvfølgelig kan det komme situasjoner der du ikke klarer det i det hele tatt. Det er ikke alle man får et godt forhold til, men i de fleste saker får en god relasjon og klarer

å samarbeide greit. Men så er det noen som man ikke klarer å samarbeide med»
(informant 1).

I denne situasjonen handler nestekjærligheten om å behandle den andre som vi selv ville blitt behandlet om vi skulle komme i en lignende situasjon. I praksis er det ikke alltid slik, og man må forholde seg til det nest beste. (Alsvåg, 2010). Den fordrende nestekjærligheten er et begrep for det. En profesjonell har ikke makt over kjærligheten, men makt over handlinger og holdninger og hvordan man kan handle kjærlig på tross av manglende kjærighet til den andre (Alsvåg, 2010). I profesjonelt hjelpearbeid er man forpliktet til å behandle alle likt og alle med respekt uavhengig av hva som er bakenforliggende problem. I barnevernet kan det vær vanskelig å forholde seg til foreldre som har utøvd vold eller andre gjerninger mot sine barn. Disse foreldrene har allikevel krav på respekt, medfølelse og samme krav til behandling.

4.2.3 Om å bruke seg selv som profesjonell

Som barnevernsarbeider ved det kommunale barnevernet er det en balansegang mellom det å være personlig og privat i samtaler med familier. I denne sammenhengen spurte jeg mine informanter om hva de tenker omkring en privat- og personlig tilnærming i møte med familier. Informant 1 forteller om hvordan det personlige anvendes i samtale med andre. *«I samtale med en ungdom å kunne møte de på deres opplevelse. Og kanskje å trekke inn meg selv i den forstand at du kan relatere deg til ting du har opplevd eller vært med på»* (Informant 1). Her forklares den personlige tilnærmingen med at den profesjonelle kan relatere seg til det klienten har opplevd. Dette blir underbygd av informant 2 som forteller om å bruke seg selv i arbeid med familier:

Hvis de sliter med en 5- åring som kommer og skal sove med foreldrene sine. Så kan jeg si at jeg har en 10- åring som sover med meg. Sånne ting kan jeg si for å normalisere noen av de tingene som de synes er helt forferdelig eller trur er helt unormalt (informant 2).

Informanten forteller at det kan være hensiktsmessig å bruke sine personlige erfaringer i arbeid med familier. Dette for å synliggjøre at det de synes er vanskelig kanskje er helt normalt. Det blir også trukket frem at informanten sine lignende erfaringer kan brukes som en faglig ressurs i møte med familier. Man kan stille seg spørsmål om barnevernsarbeideren i sitatet ovenfor, vil kunne klare å etablere en god relasjon til foreldrene som strever med barnet i sovesituasjonen, uten om og involverer det personlige? En barnevernsarbeider kan være ekte og personlig uten at man involverer det private (Røkenes & Hansen, 2012). En privat

tilnærming skjer først når den profesjonelle trer ut av rollen som en profesjonell barnevernsarbeider. I denne sammenheng er privat involvering illustrert av de ansatte i Thrana (2015) sin studie. De ansatte kunne bli stemplet som uprofesjonelle hvis de ga fra seg sitt private telefonnummer til ungdommene, da det ble sett som å gå over grensen til det private (Thrana, 2015).

Min informant opplyser samtidig hva som er viktig å tenke over når man bruker sine personlige erfaringer i møte med familier, og sier det slik; «*Det jeg skal passe på og ikke si er; sånn har jeg det også. Det kan jeg ikke*» Jeg tolker Informanten sitt utsagn at det er viktig å skille mellom sine egne følelser og klientens følelser. Dette kan tyde på det som Schibbye (2012) betegner som selvavgrensning, der man klarer å skille mellom hvilke opplevelser som hører til en selv og hvilke opplevelser eller følelser som tilhører familien. På en slik måte skaper barnevernsarbeideren en grense mellom hva som er meg og mitt, og hva som hører til den andre personen (Vatne, 2006).

4.3 Kan kjærlighet anses som en del av den profesjonelle kompetansen i barnevernet?

I intervjuene med de ansatte i barneverntjenesten ble kjærlighet knyttet til den utøvende praksisen. Det handlet ikke bare om barnevernsarbeideren sin praktiske- og teoretiske kunnskap, men også om den personlige kompetansen. Nestekjærligheten som er skrevet gjennom Fromm (1991) eller Thrana (2015), og intervjuene med informantene viser at kjærlighet kan komme til uttrykk i en sammenheng mellom det personlige og det mellommenneskelige.

Informantene knyttet ordet kjærlighet til det å være utholdende, mellommenneskelig og en personlig involvering i møte med barn eller foreldre. Kjærligheten handlet om å stå i relasjonen selv om ungdommen avviste eller var sur på barnevernsarbeideren. Dette var viktig fordi ungdommen kunne ha opplevd å bli sviktet mange ganger i oppveksten. Dette krever det at barnevernsarbeideren blir værende i relasjonen selv om det kan være vanskelig og utforende. Det mellommenneskelige viste seg i barnevernsarbeiderens følelser. Følelsene kunne både være å gråte, vise glede eller frustrasjon ovenfor klientene. Dette ble sett på som viktig fra informantens side da det handler om å vise at man er et ekte menneske. Dette kan ses i sammenheng med barnevernsarbeideren sin personlige kompetanse der man har evnen til å bry seg om andre mennesker. Det siste som viste seg å være betydningsfullt i relasjonen

mellom en barnevernsarbeider og en klient var en personlig involvering. Det å bruke seg selv som en faglig ressurs synes å kunne være hensiktsmessig i samtale med foreldre.

Selv om kjærlighet synes å komme til uttrykk i den profesjonelle rollen vil det være utfordrende på flere områder å implementere ordet kjærlighet i barnevernet. En utfordring er at barn og foreldre som er i kontakt med barnevernet møter også mange andre voksne som miljøarbeidere, støttekontakter eller andre profesjoner som NAV, helsesøster eller pedagogisk- psykologisk tjeneste. Barnet og familiens kontakt med hjelpeapparatet kan i mange tilfeller være sporadisk eller kun i en kort periode. Thrana (2015, s.90) uttrykker at denne kortvarigheten kan «bli et argument for at det er vanskelig å involvere seg nært en ungdom i frykt for at han/hun skal knytte seg for sterkt til en voksen, som bare er inne i livet til den enkelte en kort tid». Dette kan være et argument for at kjærlighet kan være vanskelig å implementere som en del av den profesjonelle rollen. En annen utfordring ved å implementere kjærlighet som en del av den profesjonelle rollen er at kjærlighet kan oppleves som et krav om at man må vise kjærlighet til foreldre eller barn i barnevernet. Neumann (2012) hevder at dersom forventningene om å yte kjærlighet blir et krav, vil det være en krevende om ikke en umulig oppgave. Dette kan ses i motsetning til det som vektlegges i dagens barnevern der hjelp til selvhjelp er sentralt og et mål om å være uavhengig av hjelpeapparatet (FO, 2015).

Man kan også stille spørsmål om det er mulig å lære å vise kjærlighet gjennom utdanning? En mulig forklaring som gjør det vanskelig, er at kjærlighet ikke er en metode eller prosedyre som kan læres. Det å anse kjærlighet som en del av den profesjonelle kompetansen kan også være hensiktsmessig fordi barn og unge som hører til organisasjonen barnevernsproffene har erfaringer med barnevernet og mener dette er viktig. Som Neuman (2012) hevder kan kjærlighet forstås som et svar på at mange barn og unge opplever og ikke bli godt ivaretatt i møte med barnevernet. Om ordet kjærlighet skal anses som en del av den profesjonelle kompetansen vil kreve en diskusjon og en konkret drøfting om hva slags kjærlighet som skal inngå i den profesjonelle rollen.

5. Avslutning

I denne oppgaven har jeg benyttet en kvalitativ undersøkelse for å belyse problemstillingen: hvordan erfarer barnevernsarbeidere forholdet mellom kjærlighet og profesjonell kompetanse i barnevernet? Lite teori og forskning på temaet har gjort det utfordrende å belyse og problematisere begrepet kjærlighet i barnevernet. Man kan da stille spørsmål om hvorfor ikke

kjærlighetsbegrepet er mer belyst innenfor litteratur og forskning? Er det fordi det er vanskelig å vite hva kjærligheten skal innebære og hvordan det skal uttrykkes, eller det fordi det ofte blir forbundet med noe som hører til det private? Funnene fra min studie viser at kjærlighet tilhører en mellommenneskelig dimensjon som kan tolkes på ulike måter. Dette belyste informanten ved at man har ulike former for kjærlighet: en til barna, en til mannen og en til familien. De utrykte også at kjærlighet var et ord som var vanskelig å forklare. Mine funn fra intervjuet viste at kjærlighet kan vise seg i barnevernsarbeideren sin utholdenhet, mellommenneskelighet og en personlig involvering i møte med barn og foreldre.

Videre tenker jeg at kjærlighet er en viktig debatt innenfor barnevernsfeltet. I begrunnelsen med at barn og unge som har vært i kontakt med barnevernet mener at dette er viktig. Det vil i så fall være nødvendig med en konkretisering om hva slags kjærlighet som skal være en del av den profesjonelle rollen, samt en diskusjon om hva det vil si å være profesjonell yrkesutøver. Om kjærlighetsbegrepet blir innlemmet i barnevernlovens formålsparagraf vil vise seg i lovutvalgets forslag om ny barnevernlov høsten 2016. Uavhengig av utfallet vil det være viktig at barnevernsarbeiderne gir av seg selv i møte med familier gjennom å vise respekt, omsorg og anerkjennelse.

‘

6. Litteraturliste

- Aamodt, L.G. (2003). *Sosialt arbeid og anerkjennelse. En problematisering av grunnlagstenkningen i sosialt arbeid*. Nordisk Sosialt Arbeid, 23(03), 154-161. Hentet fra https://www.idunn.no/nsa/2003/03/sosialt_arbeid_og_anerkjennelse_en_problematisering_av_grunnlagstenkningen
- Aamodt, L.G. (2014). *Den gode relasjonen* (2. utg. ed.). Oslo: Gyldendal akademisk.
- Alvsvåg, H. (2010). Kjærlighet som grunnlag i helsevesenet. Hentet fra <http://dnms.no/pdf/2010/2-244-53.pdf>
- Barnevernpanelet. (2011). *Barnevernpanelets rapport*. Oslo: Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet. Hentet fra https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/BLD/Barnevern/2011/barnevernpanelets_rapport.pdf
- Dalland, O. (2007). *Metode og oppgaveskriving for studenter* (4. utg. ed., Helse- og sosialfag : høgskole). Oslo: Gyldendal akademisk.
- Damsgaard, H. (2010). *Den profesjonelle sosialarbeider* (Damsgaard, Hilde Larsen). Oslo: Cappelen akademisk forlag.
- Dønnestad, E., & Sanner, M. (2006). *Håndbok for forandrere: om verdighet i møte med de som vokser opp og de som vil vokse*. Fra: Forandringsfabrikken forlag.
- FO. (2015). Yrkesetisk grunnlagsdokument for barnevernspedagoger, sosionomer, vernepleiere og velferdsarbeidere. Hentet fra https://www.fo.no/getfile.php/01%20Om%20FO/Hefter%20og%20publikasjoner/Yrkesetisk%20grunnlagsdokument_2015.pdf
- Fromm, E. (1991). *Om kjærlighet*. Hentet fra <http://www.nb.no/nbsok/nb/796bcd2b2332217bfa747e432405b940.nbdigital?lang=no#0>

- Johannessen, A., Christoffersen, L., & Tufte, P. (2011). *Introduksjon til samfunnsvitenskapelig metode* (4.utg., 2. oppl. ed.). Oslo: Abstrakt Forlag.
- Kinge, E. (2009). *Hvor er hjelpen når den trengs? Om relasjonskompetansen, om foreldresamarbeid*. Oslo: Gyldendal Akademisk.
- Kvale, S., & Brinkmann, S. (2015). *Det kvalitative forskningsintervju* (3. utg., 2. oppl. ed.). Oslo: Gyldendal akademisk.
- Neumann, C. B. (2012). Omsorgsetikk i barnevernet. *Sosiologi i dag*, 42(3-4), 104- 124.
- NOU 2000:12.(2000). *Barnevernet i Norge. Tilstandsvurderinger, nye perspektiver og forslag til reformer*. Oslo: staten forvaltningstjeneste, informasjonsforvaltning.
- Prop. 106 L (2012-2013). *Endringer i barnevernloven*. Oslo: Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet.
- Røkenes, O., Hanssen, P., & Tolstad, O. (2012). *Bære eller bryte: Kommunikasjon og relasjon i arbeid med mennesker* (3. utg. ed.). Bergen: Fagbokforlaget.
- Schibbye, A-L.L.(2012). *Relasjoner. Et dialektisk perspektiv på eksistensiell og psykodynamisk psykoterapi* (2. utg., 2. oppl.ed). Oslo: Universitetsforlaget.
- Shulman. L. (2013). *Kunsten å hjelpe individer og familier* (Vol. [B. 1]). Oslo: Gyldendal Akademisk
- Skau, G. (2011). *Gode fagfolk vokser: Personlig kompetanse i arbeid med mennesker* (4. utg. ed.). Oslo: Cappelen Damm akademisk.
- Stortinget. (2015). Skriftlig spørsmål fra Abid Q. Raja (V) til barne-, likestillings- og inkluderingsministeren. Hentet fra <https://www.stortinget.no/no/Saker-og-publikasjoner/Sporsmal/Skriftlige-sporsmal-og-svar/Skriftlig-sporsmal/?qid=62725>
- Thrana, H.M. (2013). *Kjærlighet: En kjernekompetanse i profesjonelt barnevernsarbeid?* Tidsskriftet Norges Barnevern, 90(01), 5-17. Hentet fra <https://www.idunn.no/tnb/2013/01/kjaerlighet-en-kjernekompetanse-i-profesjonelt-barneverns>

Thrana, H.M. (2015). *Kjærlighet og sosialt arbeid. En studie av kjærlighetens betydning i barnevernets praksis* (Doktorgradsavhandling, Høgskolen i Lillehammer). Hentet fra <https://brage.bibsys.no/xmlui/bitstream/id/331684/PhD4%20HiL%20Thrana.pdf>

Vatne, S. (2006). *Korrigere og anerkjenne: Relasjonens betydning i miljøterapi*. Oslo: Gyldendal akademisk.

Vedlegg 1

Informasjonsskriv

Mitt navn er Kine Susann Bjerkelund. For tiden skriver jeg min avsluttende Bacheloroppgave for barnevernspedagog studiet. Da jeg var i praksis i en kommunal barneverntjeneste var jeg med i mange samtaler med barn, foreldre og familier. Refleksjon underveis i praksisperioden samt et økende fokus på at barn og foreldre ikke opplever å bli hørt, lyttet eller imøtekommet av barneverntjenesten fikk meg til å tenke. Hva var det som manglet i samtalen?

Tema jeg ønsker å belyse i min oppgave er begrepet kjærlighet i barnevernet. Etter å ha hørt barnevernproffene holde foredrag om kjærlighet i barnevernet samt mine egne erfaringer fra praksis, ga meg en inspirasjon om å studere kjærlighet. Foreløpig problemstilling er:

Hvordan opplever barnevernsarbeidere forholdet mellom kjærlighet og profesjonell kompetanse i barnevernet?

Gjennom intervjuet ønsker jeg å belyse hva ansatte i barneverntjenesten tenker om bruken av begrepet kjærlighet og hva som ligger i dette begrepet. Jeg ønsker også å se på om kjærlighet er en del av den profesjonelle kompetansen.

Det vil bli benyttet båndopptaker under intervjuet. Alle opplysningene vil bli anonymisert og transkribert. Jeg vil kun oppgi relevant yrke/yrkesbakgrunn. Opptakene vil bli slettet etter endelig sensur. Det er frivillig å delta i studien og det er mulighet for å trekke seg når som helst uten å oppgi en grunn.

Med vennlig hilsen:

Student Kine S. Bjerkelund

TLF: 94268399

Veileder Berit Marie Njøs

TLF: 95751377

Samtykkeerklæring

Jeg har lest og godkjent informasjonen ovenfor.

Sted og dato

Underskrift informant

Vedlegg 2

Intervjuguide

Innledning:

- Presentere meg selv og min utdanning
- Si noe om hvorfor jeg ønsker å ha et intervju
- Informere om taushetsplikt, anonymitet og bruk av båndopptaker
- Signere samtykkeerklæring
- Eventuelt spørsmål fra informanten

generelle spørsmål:

- Informantens yrkesbakgrunn
- Informantens yrke pr dags dato

Hovedspørsmål:

1. Hva tenker du ligger i ordet kjærlighet?
2. Hva tenker du at det å være profesjonell innebærer i møte med barn/familier?
3. Blir ordet kjærlighet brukt i barneverntjenesten?
  - a. Eventuelt hvilke andre ord blir brukt?
4. Hva tenker du er forskjellen på å være personlig og privat?
5. Hva tenker du er utforende ved å vise kjærlighet som barnevernsarbeider?
6. Hvordan opplever du forholdet mellom å være profesjonell og det å vise kjærlighet?
7. Er kjærlighet en del av det å være profesjonelle?
8. Er det rom til kjærlighet i barnevernet?
9. Er det noe du tenker barneverntjenestene bør endre/bli bedre på i forhold til å møte barn eller foreldre?

Avslutning

- Avsluttende kommentarer. Noe som ikke har blitt nevnt?
- Noe informanten ønsker å si noe mer om?
- Eventuelle kommentarer eller spørsmål fra informanten